

Шлях української мови

Володимир Ліпкан

27.10.2024

До дня української писемності та мови присвячується

Історія придушення мови

Що треба про писемність знати:
Що історично прагнули її забороняти.
Укази усілякі гучно видавали,
Щоб книги українською не друкували.

Петро, заборонив нам книгодрукування
І наказав з церков всі українські вилучить надбаня.
А Другий Петя далі геть пустився
Цей хлоп ніяк не розгубився:
Він перекласти всі укази наказав,
Щоб мови української і слід пропав.

А як же там без Катерини,
Яка до біса так ненавиділа Україну,
Яка заборонила українською студентам викладати,
Тож з Могілянки почали викладачів звільняти.

А потім знищили всі товариства,
Розчавили їх наче у намисто
Шевченка, Куліша і Костомарова заборонили
Для того, щоб чужими думками, читаючи, ми жили.

Тож згодом циркуляр Валуєвський оголосили,
А потім Емським то указом все добили:
Він українську мав дотепно витісняти,
І мовою московською все заповняти.

Заборонялося книжки нам друкувати,
І українською в ужитку розмовляти.
Співати не давали українській пісні,

Могли ми спілкуватись солов'їною лишень ві сні.

У музиці під нотами і у театрах мову занедбали,
У школах вчителів за неї жорстко катували.
І мовленнєвий перебити мріяли нам стрижень,
До ідентичності щоб жодних не було наближень.

Вони боялись Українську Державу,
І стереглися волю українську, гідність, славу!
Бо мріяли республіку своєю побудувати
І на чолі Гетьмана свого мати!

Тож мова — віковичний є дороговказ,
Вона нестерпна ворогам весь час.
Вона віками міцно нас єднала,
Тому московська влада це забороняла.

Професорів із КНУ звільняли,
Щоби студенти мову не вивчали.
Московська орда — нікчемна
Вона зрадлива і завжди даремна.

Вони обмежували мову і не допускали,
До малоросійства активно всіх спіткали.
Не слід нам забувати і полонізації
Яка в історії теж мала місце екзальтації.

Пропачі ледарі московські, безталанні
Не розуміли: українці — нездоланні!
З ужитку Мову вичавить весь час хотіли,
Все вийшло навпаки, бо Мова має крила!

Народження

Коли ж то мова наша народилась —
Тоді, коли Держава Київська з'явилась.
Спочатку давньоруською почала називатись,
А згодом в солов'їну їй вдалось трансформуватись.

Патерик Києво-Печерський,
Буквар, Апостол, Лексикон
А також Нестор-літописець,
Митрополіт Іларіон.

Самійло Величко, Григорій Грабянка,
Літописи козацькі готували з вечора до ранку.
Впроваджував в поезію **Іван Величковський**,
Оспівував і пестував *Назар Барановський*.

А як нам не згадати про *Григорія Сковороду*
Його кордоцентризм, одвічну ходу.
Він філософію оспівував, поезією мандрував
У нього українська — справжній і гігантський сплав.

Відзначимо, що *Котляревський* був Іван,
То істинний був Велетень і Український пан!
Він автор "Енеїди", Боронитель мови,
Глосарію розробник автор він чудовий.

Відверто світ філологів доведено переконав,
Що українська мова — самостійний унікальний сплав.
Що нею можна мовний світ наш збагатити,
Долучені до щастя люди краще стануть жити.

Довів всім *Котляревський* філігранно,
Бо Справжник мовний він, старанний
Романи, п'єси, казки, вірші, ноти —
Для української здоланні всі омріяні висоти!

Здатність мови сутнісні потреби всіх задовольняти:
Еліта і наука мову почали разом плекати,
Дедалі мова українська силу набирала
Вагомою, могутньою і ще співучішою стала.

Окреме місце посідає *Олександр Потебня*.
Обґрунтував, що з-поміж інших, мову нашу вирізня,
Він автор праць із мовознавства і граматики,
Він укладач, засновник української аксіоматики.

Павло Житецький теж серйозніших зусиль доклав

Бо Пересопницьке Євангеліє влучно переклав,
Фольклор, грамати́ка, література і правопис —
Він мови української заклав часопис.

Згадаємо про перший український ми словник,
Бо *Грінченко* наш мрійник, мовний мандрівник.
Письменник, публіцист, освічений перекладач —
Вагомий слід залишив, бо громадський був діяч.

Засновник Української "Просвіти"
Плекав державну автономність на орбіті:
Щоби Держава Українська окремішно була
Тоді і мова краще в ній би розквіла!

Незламний мовознавець, перекладач і поліглот,
Для мови української — то справжній є оплот.
Пан *Тимченко* розвинув засадничі пункти філології
Займаючись фольклором і діалектологією.

"Як ми говоримо" — важлива книга,
В ній драматично переплетена інтрига,
Сучасна мова і літературна
Фольклорна і драматургічна, партітурна.

Літературні силуети він намалював,
За це на 10 років таборів зазнав.
Письменник, мовознавець, і сміливий публіцист
Антоненко-Давидович — україніст.

Режим московський лячно покарав:
За українську мову термін відбував.
Але ж потужність, воля і життєва сила
Йому подальшу долю освітила.

Згадаймо *Шевельова* соціолінгвістику,
Івана Огієнка і його славістику,
Пономаріва знані правила правопису
З історії, культури, мови опису.

Улас Самчук, Михайло Коцюбинський та Памфіл Юркевич,
Іван Нечуй-Левицький, Ольга Кобилянська, Гнат Хоткевич,

Федькович Юрій, Леся Українка та Франко Іван —
Василь Стефаник і Тарас Шевченко — склали геніальні мовний план!

Степана два: Бандера і Рудницький,
Донцов, Сціборський, Ольжич і Липинський,
Стецько, Теліга, Штепа, Липа —
То мови української джерела фенотипа!

Євгена два: то Маланюк й Онацький,
Усі — фермент літератури животворний, панський!
Шляхетники, Достойники і Справжники —
Вони є геном нації, вони — Державники!

Багрянний, Рильський, Тищенко, Тютюнник, Євтушенко,
Бажан, Павличко, Стельмах, Гуцало і Симоненко,
Земляк, Малишко, Вінграновський, Олійник, Сосюра —
Вони є увиразненням живої поетично-прозаїчної натури!

Сучасники:

І дотично сучасників згадаємо
Бо мову українську динамічно нині розвиваємо:

Костенко Ліна, Дереш Любо, два Юрія: Щербак і Андрухович,
Пахльовська і Забужко — дві Оксани та Іван Малкович,
Галина Пагутяк, Тарас Прохасько і Сергій Жадан,
І автор оди мовної — Ліпкан.
А ще брати Капранови, Ірина Фаріон —
Усі вони складають мовний пантеон!

Висновок

Жива мова достеменно животіє
В Душах, серці, кожен мріє:
Державу Українську побудувати,
І солов'їною в ужитку чемно розмовляти.

Мова — шлях філологічної свободи
Вона красу дарує індивіду, вроду,
Бо мова — увиразнення буття,
Як шлях до розвитку, шалене завзяття!

Ми маємо Писемність розвивати,
Щоб мову нам не дали занедбати.
Безмовні — ідентичності не мають,
Вони тваринну долю проживають.

Вони плекають на матеріальний світ,
Лишаючи по собі паперцевий заповіт.
А мова — невблаганний є століттями зв'язок
Свободи поза хронотопом є ковток.

Плекайте мову українську солов'їну
Творіть ген нації, любіть Державу Україну,
Утверджуйте **своє** буття — нове
Хай Українська мова в серці вік живе!